

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה כה.

עין משפט נר מצוה

כד א ב מ"י פ"ב
 מהלכות קידוש השנה
 הלכה י'
 בה ג מ"י שם הלכה י'
 בו ד מ"י שם פ"ז הלכה
 (זל) [גז]'
 כו ה מ"י שם פ"ח הלכה
 ט:
 כז ו מ"י שם פ"ט הלכה
 י':

לענין רש"י

מו"ט א. רבב אדמה.

רבינו הגנאל

תניא אמר רבן גמליאל
 להכמים כך מקובלני
 מבית אבי אבא פעמים
 שבא בארוכה פעמים
 שבא בקצרה, וכשיש בא
 קצרה. אמר ר' יוחנן
 מהאי קרא עשה ירח
 למועדים, כלומר לפי מה
 שזכרנו לו. אבל שמש
 לא, אלא ידע מבואר.
 ר' חייא (חזו"ת) לסיהרא
 בצפרא דכ"ט בירחא דקרא
 במודה, שקל אבנו רמא
 ביה, לאורחא מקדישין לך
 על חשבון המולד ולא
 תיראה היללה במערב,
 זיל בדרך קצרה. מצנינו
 שבמשלה מלכות בית דוד
 כירח, שנאמר כירח יכון
 עולם ועד בשחק וגו',
 לפיכך אי"ר לר' חייא זיל
 לעין טב וקדישה לירחא,
 ושלא לי סימנא דוד מלך
 ישראל חי וקיים. כלומר
 נתקיימה ראיית הלבנה
 בעולם. וכן רבנן פסג אחת
 נתקשרו שמים בעבים,
 ודימו בני אדם שחחשיך,
 וראו דמות לבנה בינם
 כיט לחוש אמר להו
 רבן גמליאל כך מקובלני
 מבית אבי אבא. שאין
 חדשה של לבנה פחותה
 מכ"ט ימים ומחצה וכו'
 ואותו היום מתה אמו
 של בן זוא והספידה רבן
 גמליאל להודיע לכל שלא
 נתקשר החדש. ועוד באו
 שנים ואמרו ראינוהו בזמנו
 כול'. פיר' באו שנים
 שאמרו ראינוהו ליל ל',
 ולילי ל"א לא נראתה,
 וקיבלן רבן גמליאל וקבע
 ראש שנה יום שלישים.
 ואמר ר' דוסא עירי שקר,
 דאוי להיות ראש שנה
 למחר. הוודה ר' יהושע
 לדבריו כול', עד אי"ל
 רבי עקיבא לר' יהושע
 ר' תרשונן לומר לפניך
 ממה שלמדתני, אמר לו
 אמור, אמר לו היה לו
 לכתוב אלה מועדי ה'
 מקראי קדש ודו"י, למה
 כתיב אשר תקראו אתם
 שלשה פעמים, אלא ללמד
 שאין מועדים עד שתקראו
 יום פלוני מועד. ולמה
 שלש פעמים כתיב תקראו,
 ללמד אפילו שנגנים
 מוטעין ואפי' מודיין, אין
 מועד אלא מה שתקראו.
 אמר לו עקיבא נחמתני.
 אמר לו, ר' יהושע, אצל
 משה ואת אהרן וגו'.

לאורתא מקדישין דך ואת קיימת הבא. תימה הא שפיר אפשר
 שיהא המולד ציוס ל' קודם י"ח שעות שיכולה לראות
 ציוס ותראה הישנה ציוס כ"ט שחרית אפילו לצני מערב שמה לא היה
 כל כך שחרית [כגד] י"א שמש בגבורתו שלא היתה ראויה לצני
 מערב זכונטרס פ"י ואת קיימת

הכל ואס תהא נראית ערבית שזו
 לא יקדשו החדש למחר כדלמנר צפ'
 קמא (דף כ: וש) וזריך שיהא לילה
 ויום מן החדש שאס נראית הישנה
 לאור עשרים ותשעה אין מקדישין
 מחר את החדש וזה אי אפשר להיות
 כדפרישית צפ"ק (שם ד"ה תלות):
 ז"ל לעין טב וקדישה. שם היו

קצועים לקדש את החדש כדל'י
 בפסיקתא בפסוק וקדשו חחדש שופר
 למה צית דין מקדישין החדש צעין טז
 לפי שהוא צית הועד אמר הקדישה
 צית מועד של כל העולם שנלמנר
 (ישע"ה צ) כי מליון תלך תורה ואמרי
 צירושלמי כשם שתוקעים ציצנה כך
 תוקעים צעין טז משמע שהיה שם
 צית דין קצוע ומואל לצינה:
 שהימים

דין שעמד מימות משה ועד עכשיו שנאמר ויעל משה ואהרן נרב ואביהוא
 ושבעים מזוקני ישראל ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל
 שלשה ושלושה שעמדו ביה דין על ישראל הרי הוא כבית דינו של משה
 נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל יוה"כ להיות
 בחשבוננו עמד ר"ג ונשקו על ראשו אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידו רבי
 בחכמה ותלמידו שקבלת את דבריו: [גב'] תניא אמר להם ר"ג להכמים כך
 מקובלני מבית אבי אבא פעמים שבא בארוכה ופעמים שבא בקצרה א"ר
 יוחנן מ"ט דבי רבי^א דכתיב^ב עשה ירח למועדים שמש ידע מבואר שמש
 הוא ידע מבואר ירח לא ידע מבואר רבי חייא חזייה לסיהרא דהוה קאי
 בצפרא^ג דעשרים ותשעה^ד שקל קלא פתק ביה אמר לאורתא בעינן לקדושי
 כך ואת קיימת הכא זיל איכסי^ה א"ל רבי לר' חייא זיל לעין טב וקדישה לירחא
 ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים ת"ר פעם אחת נתקשרו שמים
 בעבים ונראית דמות לבנה בעשרים ותשעה לחדש כסבורים העם לומר ר"ח
 ובקשו ב"ד לקדשו אמר להם ר"ג כך מקובלני מבית אבי אבא ה"אין חדושה
 של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה וע"ג חלקים
 ואותו היום מתה אמו של בן זוא והספידה ר"ג הספר גדול לא מפני שראויה
 לכך אלא כדי שידעו העם שלא קידשו ב"ד את החדש: הלך^ו ר"ע (ומצאו)
 מיצר כו': איבעיא להו מי מיצר ר"ע מיצר או רבי יהושע מיצר ת"ש דתניא
 הלך ר"ע ומצאו לרבי יהושע כשהוא מיצר אמר לו^ז [רבנן] מפני מה אתה
 מיצר אמר לו^ח (רבי) עקיבא ראוי לו שיפול למטה י"ב חדש ואל יגזור עליו
 גזירה זו א"ל רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני אמר לו אמור
 אמר לו הרי הוא אומר^י אתם^{יא} אתם^{יב} אתם^{יג} פעמים אתם יאפילו שוגגין
 אתם אפילו מזידין אתם אפילו מוטעין בלשון הזה אמר לו עקיבא נחמתני
 נחמתני: בא לו אצל רבי דוסא בן הורכניס כו': ת"ר^{יד} למה לא נתפרשו
 שמותם של זקנים הללו שלא יאמר אדם פלוני כמשה ואהרן פלוני כנדב
 ואביהוא פלוני כאלרד ומידד ואומר^{טו} ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה
 את משה ואת אהרן ואומר^{טז} וישלח ה' את ירובעל ואת בן דין ואת יפתח
 ואת שמואל ירובעל זה גרעון ולמה נקרא שמו ירובעל שעשה מריבה
 עם הבעל בן דין זה שמשון ולמה נקרא שמו בן דין דאיתי מדן יפתח כמשמעו
 ואומר

ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים אלא ללמד שכל
 שלש פעמים כתיב תקראו, ללמד אפילו שנגנים
 מוטעין ואפי' מודיין, אין מועד אלא מה שתקראו.
 אמר לו עקיבא נחמתני. אמר לו, ר' יהושע, אצל
 משה ואת אהרן וגו'. ואמר יאמר פלוני כמשה ואהרן, ומואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן וגו'.

וערבים במערב א"ר יוחנן בן גורי עדי שקר
 הם כ"שבאו ליבנה קיבלן רבן גמליאל ועוד
 באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובליל
 עיבורו לא נראה וקיבלן ר"ג אמר רבי דוסא
 בן הורכניס עדי שקר הן היאך מעידים על
 האשה שילדה ולמחר כריסה בין שיניה אמר
 לו רבי יהושע רואה אני את דברך שלח לו
 ר"ג גזורני עליך שתבא אצלי במקלך
 ובמעוותרך ביוה"כ שחל להיות בחשבונך
 הלך ומצאו ר"ע מיצר אמר לו גיש לי ללמוד
 שכל מה שעשה ר"ג עשוי שנאמר^א אלה
 מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם
 בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות
 אלא אלו בא לו אצל ר' דוסא בן הורכניס
 אמר לו אם באין אנו לדון אחר בית דינו של
 ר"ג צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית

דין שערבא ר"ג אמר רבי דוסא בן הורכניס
 עדי שקר דקלמנר רבי יוחנן
 בן גורי לפי שאינה ממנה לרין
 צ"י"צ שעות שציוס מתוך המזרח
 לתוך המערב^ב וע"ג קלמנר פעמים
 שזא צדך ארוכה ושהיה לזא:
 ועוד צאו שנים ואמרו ראינוהו
 בזמנו. ציוס שלשים: וזיל שלשים.
 שהיו מצפין צ"ד והעם שמהל מגולה
 ויראה מלמחר שהעדים לרואה ציוס
 לא נראה להם: רואה אני אס
 דברין. לעבר את החדש: הלך
 ומאלו. הלך ומאלו ר"ע לר' יהושע
 מיצר על שהנשיא גזר עליו לחלל
 יום הכפורים: אשר תקראו.
 צוה קריאת צית דין תללו הכתוב:
 צא לו. ר' יהושע אלל רבי דוסא:
 למה לא נפרסמו שמוטן כו'. שאס

צא אדם לדון אחר צית דין שצמינו
 ולומר וכי צית דין זה כמשה ואהרן
 כאלרד ומידד אומרים לו שמה חשבו
 הוא כשגשה מן השאר שלא נתפרשו
 שמותם: גב' דחו' לסיהרא.
 יונה: שקל קלא. פיסת רגזים
 מוט"א צלע"ו: לאורתא צעין
 לקדושיך. נריכין אנו לעשות היללה
 יום טוב של ראש השנה לחסר את
 אלול ולחייס על העדים לומר ראינוהו
 בזמנו לקדשו למחר וזף על פי שלל
 ראוהו לפי שהיה עיבור החדש דוחה
 את יום הכפורים אלל צנת: ואס
 קיימים הכל. ואס תהא נראית
 ערבית שזו לא יקדשו את החדש
 למחר כדלמנר לעיל פרק קמא
 (כ): לריך שיהא לילה ויום מן החדש
 שאס נראית הישנה לאור כ"ט אין
 מקדישין מחר את החדש: זיל לעין
 טז וקדישה. דואג היה שלא ירננו
 עליו צני עירו שכידקדשו למחר
 לפי שראו הישנה כל יום וסלק
 תלוותם מעלי. ומורי פירש שגזרו
 גזרה^ט במקומו שלא יקדשו את
 החדש: דוד מלך ישראל. נמשל
 כלבנה שנלמנר צו (תהלים פט) כסאו
 כשמש נגדי כירח יכון עולם:
 (ונראים דמות לבנה צעירים
 ותשעה): שידעו שלא קדשו ציוס
 דין אס החדש. שאין מספדין
 ציוס טוב: אסם אסם אסם.
 שלשה זמנין כתיב אשר תקראו
 אותם צפרשת שור או כשז וקרי
 ציה תקראו אתם: שוגגין. מאלהין
 כסבורין שהוא ראוי להתעבר

וטועין: מוטעין. על ידי עדי שקר:
 שלא יאמר אדם. על צית דין שצמינו וכי פלוני
 ופלוני כמשה ואהרן ומואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן.
 שמואל הנביא אמר לישאל הקדוש ברוך הוא עשה לכם נסים על ידי עשה זקנים שאינן יודע מי הם: ואומר ה' אשר עשה את משה ואת אהרן.
 ר' דוסא תנו רבנן למה לא נתפרשו שמותן של זקנים צדיקים, שלא יאמר פלוני כמשה ואהרן, פלוני כאלרד ומידד. ואומר יאמר פלוני כמשה ואהרן, ומואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן וגו'.

- (א) [מל"ל דבי רבן גמליאל],
- (ב) ס"א ד"ע צינה,
- (ג) [פסחים כג: שעות
- (ד) ס"א ואלה אסם,
- (ה) ומאלו ר"ע], (ו) ס"א,
- (ז) ס"א לוי, (ח) [מוספתא
- (ט) כס"א: שמה,
- (י) ס"א לוי,

תורה אור השלם

1. אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים: יקרא כד ר' יוחנן ואלו משה ואהרן ורבן גמליאל ושבועים מוקני יקרא: שבות כד ר' עשה ירח למועדים שקשו ד"ע מבואר:
2. תהלים קד יט דבר א"ל בני ישראל ואמרת אלהים מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש אלה הם מועדי: יקרא כג ב מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ל' עלה ופתחה וזבח וכתבים דבר יום ביומו:
3. יקרא כג לו ר' יאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואשר העלה את אבותיכם מארץ מצרים: שמואל א יב ו יושלח ה' את ירבעם ואת בן ואת יפתח את שמואל ויצל אתכם מיד איביכם מקיבו ויתשבו בטה: שמואל א יב א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עדי שקר כו' לתוך המערב ושפיר נופל כאן פעמים שזא ושהיה לזא ופירש שגזרו בדרך קצרה וכו"ד:

מוסף רש"י

פתק ביה. זקן צו (שבועות יח: ע"ז י"ג).